

RECSKI LISTA

Hivatalos, de nem teljes

Lapunk április 15-i számában közölte a Belügyminisztérium hiányos névsorát a recski rabokról. Poros AVH-s dossziékból és irattárakból akkor a tábor foglyainak csupán a harmadát tudták fölkeresni, ami nehezítette a rendezést. Ezért a BM és a Recski Szövetség megállapodása alapján a hatóságok a szövetség által összeállított névsort hivatalosként elfogadják. A nem kevés erőfeszítéssel elkészített névjegyzéket közreadjuk, szomorú mementóként.

De még ez a lista is csak megközelítőleg teljes. Hiányzik a névsorból az a kétszáz vasutas, akiket 1953. márciusában az ország legkülönbözőbb pontjairól hurcoltak Recskre. És még néhány név, ők most már minden bizonnyal ano-

Már megint a recskiek... Nem, még mindig! Bár bizonyos, a túlélők lennének a legboldogab- bak, ha ebbéli minőségükben nem kellene már szerepelniök a sajtóban, a nyilvánosság előtt. A recskiekről hallva a közvélemény már nemcsak az egykori kényszermunkatábor rabjaira gondol, hanem a többi, az ötvenes években tízezer számra ártatlanul meghurcoltra is. Recsk azért válhatott a törvénytelen ségek szomorú szimbólumává, mert ez volt a leginkább meg- semmisítő jellegű tábor, „az internáltak akadé- miája”, amiként *Görgey Gábor* is írja *Vadász- szőnyeg* című regényében. A kivégzések, a kon- cepciós perek mellett Recsk fejezte ki legéleseb- ben a Rákosi-rendszer önkényét. Nagy Imre 1953. júniusában mondott beszédében bejelenti az internálótáborok bezárását. A recski tábor azonban csak szeptemberben számolják föl. A táborot megjártakból szerveződött az amerikai és a magyar Recski Szövetség. Ez utóbbi vállal- kozott a sztálinizmus összes magyarországi ál- dozatának érdekképviseletére, szoros együttműkö- désben más csoportokkal, köztük a Politikai Foglyok Országos Szövetségével és a Történelmi Igazságtétel Bizottsággal, melyek elsősorban az 1956-tal összefüggő jogtiprásokkal, s rehabilitá- cióval foglalkoznak.

Az érintettek meglehetősen vontatottan tart- ják mai rehabilitációjuk tempóját. S miért is nyugtatná őket, hogy Spanyolországban, Portu- gáliában, Görögországban a magyar gyakorlat- tal többé-kevésbé párhuzamba állítható, bár nem ilyen tömeges méretű rehabilitációs kam- pány rendszerint 3–5–10 évre, vagy még hosz- sabb időre húzódik el.

Lehetséges lenne a jogállam kiépítése a teljes-

nim áldozatokként fognak fölkerülni egy létre- hozandó emlékműre...

Recskben csaknem 1500 embert tartottak fogva. A mostani névsor 1292 nevet tartalmaz. Közülük 315-en élnek Magyarországon, zömük kis- nyugdíjas és körülbelül kétszázan vannak olya- nok, akik emigráltak, s akik az Amerikai Recski Szövetség nyilvántartásában szerepelnek.

Első alkalommal közöljük az egykori tábor- parancsnokok nevét is, egy megjegyzéssel: a ra- bok keserves sorsának alakulásában elsősorban nem is ők, hanem — miként az a Recskről készí- tett oknyomozó dokumentumfilmből is megtud- ható — a politikai tisztek játszottak döntő szere- pet.

körü rendezés nélkül? A politika föl vállalta, amit már a hatalmon lévő elődöknek meg kellett vol- na tenniük, s a megfelelő deklarációk és kor- mánydöntések kihirdetését követően a törvény- telenségek áldozatai követeléseinek első részét — a jogtalan fogvatartás munkaviszonyának, szolgálati időnek számít, ami után jár a nyug- díjkiegészítés — teljesítette.

A jogászokat nem célszerű kapkodásra kény- szeríteni egy, a parlament elé terjesztendő reha- bilitációs törvény megalkotása során. De a mér- leg másik serpenyőjében azt is látjuk, látták az érintettek, hogy politikai okokból, központi nyo- másra miként volt képes fölgyorsulni a jogalko- tói munka, például a Nagy Imre-temetés meg- rendezésekor vagy október 23-a közeledtével, az „56-os csomag” parlament elé terjesztése során. S nem értik a megosztást sem, miért kap a börtö- névektől függően több nyugdíjkiegészítést egy '56-os felkelő az 1956 előtt internáltnál?

Ami pedig a teljes körűnek ígért anyagi jóvá- tétel második szakaszát illeti, az embernek az a benyomása, mintha a politika e kérdésben vá- rakozó álláspontra helyezkedett volna. Az igaz- ságügyi minisztériumi államtitkár a parlament- ben legutóbb azt mondta: anyagi fedezet hiá- nyában pillanatnyilag nincs rá lehetőség, de a kérdés nem került le a napirendről, vizsgálni kell a szóba jöhető megoldási módokat. Milliár- dokról van szó, s egyáltalán nem olyan érte- lembe, hogy bárki is fölítéleznék a képtelen- séget, hogy ha „ez így folytatódik”, még Cse- pelt is vissza kell adni Weiss Manfrédnak, az egykori tulajdonosnak... Nem, itt arról van szó, hogy az áldozatok nagyon nehezen, de fölmér- hető — vagyoni, erkölcsi, egészségi kárának meg-

Felvételünk nem a táborban készült

Fotó: Habik Csaba

állapítása mellett a második lépcsőben kéznél van egy fogódzó: a fogva tartás idején elma- radt — mai értéken „forintosítható” — kereset- tek és jövedelmek pótlása. A Recski Szövetség megbízásából a Pénzügykutató Rt. ezt az össze- get havi 11 ezer forintban számította ki. Egy korábbi hivatalos szakértői vélemény — mely végül is nem került kormány elé — ugyanezt a társadalmi minimálbér összegében, tehát négy- ezer forintban állapította meg.

Borics Gyula igazságügyi minisztériumi állam- titkár országgyűlési előterjesztése tehát akár üzenetként is fölfogható: döntsön ebben a kér- désben a társadalom, képviselőin keresztül a parlament. Mert nyilvánvaló, még ha szakaszos formában történe is a keresetpótlás, a milliár- dokat csak valamilyen más cél rovására lehet- ne átutalni az 1949–1963 közötti törvénytér- sek áldozatainak. Kedvező döntésnél.

Vajon vállalja-e a jogállamiságot ilyenformán a társadalom, akár ilyen áron? Elvben nyilván mindenki föl sorakozik a jogos követelések mö- gé... Az ellenzéki pártok és szervezetek pro- gramvázlataiban a rehabilitáció mégsem szerepel kitüntetett helyen. Igaz, még tavasz tájékán né- hány ellenzéki szervezet megbízásából a Recski Szövetség, a TIB és a Politikai Foglyok Szövet- sége képviselői megalapították a Független Re- habilitációs Bizottságot, mely kontaktust alakí- tott ki, s párbeszédet folytatott ugyan a ható-

ságokkal, de nem tudott kellő nyomásgyakorló erőként föllépni a társadalmi-politikai poron- don.

A Recski Szövetség — hogy megszűnjön a vákuum —, elsőként ezért a Magyar Demokra- ta Fórummal kötött elvi megállapodást. *Zimá- nyi Tibor*, a recskiek főtitkára:

— Több párt közül végül az MDF-et válasz- tottuk, mégpedig azért, mert szélsőségektől men- tes centrupártként jelentős szerepe van már most is a politika alakításában. A rehabilitáció ügyét az MDF közvetlenül is beépíti program- jába, mi pedig az MDF-et választási kampányá- ban és a választások során támogatni fogjuk. A hatóságokkal, a kormányzati szervekkel ki- alakított kapcsolatunkban is minőségi változást szeretnénk elérni. A konkrétumokat illetően valóban igen bonyolult az anyagi rehabilitáció, ráadásul nemzetközi vonatkozásai is vannak. Ezért indokoltnak tartanánk, ha a kormány az ügyek és a hatóságok munkájának összehan- golására, vagyis a munka gyorsítására olyan kormánybiztost jelölne ki, akivel érdemben tud- nánk tárgyalni, s akinek befolyása lenne az ap- parátusra is.

Sok változat merült fel az anyagi jóvátételt illetően az áldozatok három ezer forintos azo- nali nyugdíjmelésétől kezdve egészen a lakbér- befagyasztásig, s számukra az ingyenes gyógy- szerellátás biztosításáig.

— Nem szabad csupán költségvetési szem- pontokra hivatkozva megítélni jóvátételi követeléseinket — hangsúlyozza *Zimányi Tibor* —, ha az elvi kiindulópontokról megelégedünk, sosem jutunk el a megoldásig. Ebben a kérdésben nem köthetünk kompromisszumot, s továbbra is a Pénzügykutató Intézet már említett számításait vesszük tárgyalási alapul.

A főtitkár hozzátette: a központi megoldás igénylése mellett igen nagyra értékeli az ügy- ben a helyi önkormányzati kezdeményezéseket. Amiben Hatvan járt elől jó példával. A város tanácsülésén döntötte el, ha másként nem megy, saját erőből kártalanítja Hatvan meg- hurcolt polgárait. A recskiek hasonló célzat- tal fogják fölvenni a kapcsolatot a Baranya me- gyei tanáccsal, hogy az aktívabban vegye ki ré- szét a megyéből a negyvenes-ötvenes években kitelepítettek, s meghurcoltak ügyeinek rende- zésénél.

Szluka Márton